

Sziget Fesztivál 2003

Több éve vetődött fel először, hogy a minden augusztusban megrendezett Sziget Fesztiválon részt kellene vennünk egy kis távcsöves bemutató erejéig – valamiért azonban mindeddig nem lett ebből semmi. A terep ismeretterjesztő szemmel nézve „ideális”, hiszen nagyon sokféle ember gyűlik össze óriási tömegben. A szentléleki tábor előtt pár nappal az Oktatási Minisztérium felkereste az Egyesületet, hogy a Szigeten legyünk a vendégeik, és esténként előadásokkal, távcsöves bemutatóval színezzük a Közintézmények Sátrainak programját.

A rendezvényen hárman képviseltük az Egyesületet: Márton Orsolya, Rózsashegyi Márton és e sorok írója, Nagy Zoltán A.

Sokakban élnek előítéletek a Szigetet illetően. Valóban sokféle, esetenként szélsőséges figura van jelen, azonban a résztvevők nagy többsége teljesen hétköznapi, zene-szerető, szórakozni vágyó fiatal.

A fesztivál egyre inkább nemzetközivé lesz, immár Európa minden tájáról özönlik a nép, gyakori a német és angol szöveg. Érdekes módon a Szigeten kívül egymással sokszor türelmetlen, intoleráns rétegek is megszelídülnek, ha összejárják őket közösen szórakozni. Lehetett látni pl. hosszú hajú rockereket önfeledten táncolni a máskor pfújolt lány popzenére, a tömegben lökdösődve egymást túllicitálva elnézést kérő tarajos punkot és orrkarikás, kopasz vadembert. Nem volt gondunk tehát a távcsőnél, és az információs pultnál sem. Igaz csendben, észrevétlenül állandóan a hátunk mögött voltak a biztonsági emberek is, bár egyszer sem kellett érdemben közbelépniük. Ellenben ők is érdeklődtek a csillagászat iránt.

A kitelepülés napján, a távcsövek, szóróanyagok megérkeztéről, és a sikeres kipakolásról Marci és Borsó a tejbár – elvileg napernyőnek szánt, de a jelek szerint monszun ellen is kitűnő – szerkezete alá húzódva tájékoztatott. Másnap sem lett szebb az időjárás. A délután, a Polarisban készített tablóink gyakorlatilag még aznap este szétáztak a levegő páratartalmától: a Sziget totális sártengerré alakult, néhol bokáig érő latyakkal, sűrű, fullasztó levegővel. A további napokon éppen ellenkező klíma volt: a víz eltűnt, és felváltotta a por és a tikkasztó meleg. Böven folyó vizek után száraz sivatag. Akárcsak a Marson – leszámítva az erősen pozitív hőmérsékletet. A jó hangulatot azonban ez sem tudta elrontani.

Nagyon sok érdeklődőnek mesélhettük el a Mars rendkívüli földközelségét, mutathattuk be az MCSE tevékenységét, válaszoltunk a különféle csillagászati tárgyú kérdésekre. Találkoztunk hazai és külföldi szakcsillagászokkal, amatőrcsillagászokkal, személyes ismerősökkel, barátokkal is.

Volt, aki meglepődött, hogy *„...ilyen is van, hogy Magyar Csillagászati Egyesület? Engem ez nagyon érdekel, 15–20 éve még leveleztem Kulin Györggyel is!”* – amiből látható, hogy Gyurka bácsi a mai napig is élő, mitikus személyiség maradt.

Persze a másik oldal is jelen volt: egy szalmakalapos, idősebb úr folyamatosan az indiai tudományokra hivatkozva jóslgatott egy Mongólia felett várható nagy becsapódást. A kivágható napóra melletti indiai-kör azért őt is meglepte, sohasem hallott ilyenről. Ennek a kis papír-ajándéknak egyébként nagyon sokan megörültek: volt, aki

helyben kivágta, összehajtogatta, mások inkább később jöttek vissza érte, hogy ne hogy meggyűrődjön a koncertek tombolásában.

Minden este 21 órakor a sátor belsejében nagy kivetítőn előadásokat tartottunk. Ezek a Naprendszerrel (külön is kiemelve a Marsot), a csillagok, üstökösök életéről, kisbolygó-becsapódások lehetőségeiről szóltak, változó érdeklődés mellett. Ezekhez a Polaris „előadáskonzervjei” és a minisztériumi számítógépek adtak segítséget. Több visszatérő látogatónk is volt, akik sokszor vendégeket is hoztak magukkal. Számos esetben az előadás után kisebb csoportok maradtak nálunk; és hosszas beszélgetésekre merültünk.

Távcsövezni két este tudtunk igazán. A nagy fényszennyezés erősen zavart, hiszen a sziget útjait az éjjel-nappal hömpölygő tömeg kedvéért alaposan kivilágítják, ehhez jött még két „hagyományos” diszkófény-szörny is. Megismerkedtünk a hangszennyezéssel is: egy-egy erősebb basszus néha a látómezőt is megremegtette. Ilyen körülmények között alig pár objektumot lehetett csak bemutatni, de a hatalmas tömeg miatt sem volt mód a változatosságra. Az egyik este, amíg a Hold a fák felett tartózkodott, mindenki arra volt kíváncsi, utána a Mars és az Albireo kettőse állandósult a távcsövén. A Mars hósapkáját és a Syrtis Major sötét háromszögét mindenki könnyen azonosította. A használt műszer a Polaris 63/840-es kisrefraktora és a 200/1000-es Dobsonja volt.

Bemutatáskor megszokott dolog, hogy ugyanazt az információt többször el kell mondani. Ez itt fokozottan érvényes volt: az éppen üvöltő *sztráregyüttes* miatt gyakorlatilag minden embernek külön kellett szó szerint elordítani az érdekességeket. Így aznap estére gyakorlatilag teljesen berekedtünk, Marcinak még egy tisztességes torokfájást is sikerült összeszednie. De nem bántuk, hiszen rengetegen néztek bele a távcsöbe, ami nekünk is nagy élményt adott.

A Sziget alatt a Fiksz Rádió Rádiótávcső c. műsora a helyszínről jelentkezett, majd a minket is megszólaltató adás után következő nagy bemutatóba szerencsére a műsor-készítők: *Hargitai Henrik*, *Kereszturi Ákos* és *Tepliczky István*; illetve a közelben standoló *Fidrich Róbert* is besegítettek.

Sajnos a hirtelen jött meghívás miatt csak három belépőt sikerült intézni. Tekintve, hogy két távcsövet kért az OM, no és persze az információs pultot is folyamatosan üzemeltettük, éppen csak elegen voltunk – így a *szigetelés* egyéb örömeiből csak kevésbé sikerült kivenni a részünket. A lényeg azonban az, hogy egy hét alatt nagyon sokan bizonygatták megköszönve a tájékoztatást, hogy ezentúl gyakran felkeresnek minket a Polarisban is. Ha csak töredékük váltja is be ezt az ígéretet, már nem volt hiábavaló fáradozásunk...

NAGY ZOLTÁN ANTAL

Egy „állati jó” távcsövezés

A bejárat közelében álldogáló flamíngók gyanakodva méregették fegyvernek látszó tárgyainkat, pedig nem kellett volna mélyre ásniuk emlékeikben, hogy ártalmatlanságukról meggyőződjenek. Egyesületünk ugyanis nem először képviseltette magát a budapesti Állatkertben.

A korábbi években a Föld Napján, idén pedig augusztus 2-án és 3-án, egy kétnapos ismeretterjesztő rendezvényen próbáltuk a látogatók – főként a gyerekek – figyelmét a csillagászat felé fordítani.

A már említett madarak kíváncsisága sajnos messze túlhaladta a látogatók nagy részének érdeklődését, akik röpké pillantásra sem méltatták távcsöveinket. A többiek azonban kíváncsian szemlélték a napfoltokkal gazdagon tarkított Nap látványát. Érdekes reakciókkal találkoztunk a hétvége folyamán. Néhányan úgy gondolták, hogy az okulár koszos, mások csíkokat vélték látni, de akadt olyan is, aki nem látott semmit. Az élesebb szeműek azonban hamar felbátorodtak és kérdéseket tettek fel.

A bemutatást mindkét napon fél 12 körül kezdtük. A tűző napon, felhőtlen ég alatt állítottuk fel két távcsövünket. Kis csapatunk (Dobos Vera, Hatvani Dorottya, Kuli Zoltán, Martinecz Mátyás, Mód Melinda, Rózsahegyi Márton, Szabó Adrienn) koromfekete MCSE-s egyenpólóban feszített, sapkát persze egyikünk se hozott. A mármár sivatagi hőségben cipeltük tehát odébb a műszereket kb. negyedóránként, így menekülve (!) a hűsítő árnyék elöl, melyet a mellettünk álló gyönyörű platánok nyújtottak. Délutánra eljutottunk a kijáráshoz, amely – leszámítva a forgóajtó folyamatos és hangos csörömpölését – nagyon jó pozíciónak bizonyult. A kifelé özőnlő látogatóseregből jócskán akadtak a távcsövek iránt érdeklődők, pechünkre azonban a felhők is menetrendszerűen megérkeztek.

Miután a kis tér teljesen árnyékba borult, elpakoltunk és állatnéző körútra indulunk. Meglepve tapasztaltunk, hogy mennyi új állat és állatkifutó került ide, mióta utoljára itt jártunk. Az itt dolgozók naponta többször bemutatókkal (pl.: foka-móka) szórakoztatják a nagyérdeműt. A rendezvényre az MCSE-n kívül többek között a Csodák Palotája is kivonult. A japánkertben állították fel sátraikat, asztalaikat és naponta kétszer fizikai kísérleteket mutattak be a látogatóknak. Bizony nem kis irigységgel szemléltük az előadót, aki egy hatalmas fa árnyékában állt és kellemesen „hűvös” folyékony nitrogénnel és szárazjéggel kísérletezett. Találkoztunk még különféle állatjelmezbe öltözött emberekkel is, akiket érthető okokból már kevésbé irigyeltünk. A második nap végére a hőségtől már kissé elcsigázottak voltunk, de a gyönyörű állatok és növények mindenért kárpótoltak.

Megállapíthatjuk, hogy talán nem a napbemutató az ismeretterjesztés legizgalmasabb, leghatékonyabb formája, de aki ezen a hétvégén a távcsöbe pillantott, valószínűleg szép emlékekkel távozott a napoZoo-ból.

HATVANI DOROTTYA

Belépési nyilatkozat

Kérem felvételemet a Magyar Csillagászati Egyesületbe **rendes tagként 2003** (a tagdíj összege 4200 Ft, illetmény: *Meteor csillagászati évkönyv 2003 és a Meteor c. folyóirat*)

Név, cím:

Szül. dátum: év hó nap

Telefonszám: E-mail:

A tagdíjat az MCSE postacímére (1461 BudapestPf. 219) kérjük feladni rózsaszín postautalványon!